

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. בנימין נתניהו
2. שאול אלוביץ'
3. איריס אלוביץ'
4. ארנון מוזס

הנאשמים

החלטה

1. לפנינו שתי בקשות לתיקון כתב-אישום לפי סעיף 92 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש], התשמ"ב-1982 (להלן - החוק); האחת, על דרך של הוספת עדי תביעה (בקשה מס' 306), והשניה, לתיקון סעיף 64 לכתב-האישום (בקשה מס' 308).

2. **הבקשה לתיקון כתב-האישום על דרך של הוספת שלושה עדי תביעה עניינה באישום השלישי בכתב-האישום, הידוע כפרשת 1000.** הורתה של הבקשה במידע חדש שמסרה עדת התביעה, הדס קליין (להלן - קליין), למאשימה, בעקבותיו בוצעה השלמת חקירה במשטרה ובגדרה נחקרו עדים שונים, בכלל זה, עדים המפורטים ברשימת העדים בכתב-האישום והעדים נשוא הבקשה דנא. לצד הבקשה להוספת העדים, לא עתרה המאשימה לתיקון תוכני של כתב האישום. על פי הבקשה, תכלית התיקון המבוקש היא לבסס את טענת המאשימה למתן טובות הנאה מאנשי העסקים מילצ'ין ופאקר לנאשם 1 ורעייתו, ולצורך "הבנת עדותה (של קליין), ולעמוד על מכלול ההיבטים הקשורים לעדות זו". לשיטתה, ככלל, אין בהוספת עדי תביעה כדי להביא לפגיעה של ממש בהגנת הנאשמים, כל שכן בשלב המקדמי של ההליך עובר לתחילת שמיעת הראיות בפרשה 1000.

3. נאשם 1 התנגד לבקשה, משני טעמים עיקריים. הראשון, יש בתיקון כתב-האישום כדי לפגוע ביכולתו להתגונן ובזכותו להליך הוגן ומבלי שבכוחו לקדם את בירור האמת. השני, נטען לשיהוי בהגשת הבקשה ולפגיעה באינטרס ההסתמכות של הנאשם. בתמצית הדברים, נטען, כי העדים נדרשים להעיד בקשר לאירועים חדשים, אשר המאשימה בחרה באופן מודע, כפי שעולה מהבקשה, שלא לכלול בכתב-האישום, לרבות על דרך תיקונו. בהקשר זה, הפנה להחלטתנו מיום

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

27.10.2021, בגדרה קבענו כי אין לשמוע את עדותו של העד אבי ברגר בעניינים החורגים ממסגרת כתב-האישום, ולהחלטתנו מיום 30.11.2021, בגדרה קבענו כי אין מקום להעיד את עד המדינה, ניר חפץ, על אירוע שלא נכלל בכתב-האישום ואשר אינו מסייע לבירור המחלוקת בין הצדדים. עוד, טען לפגיעה יסודית בזכותו להליך הוגן, עד כדי ביטול כתב-האישום מחמת הגנה מן הצדק, ולפגיעה בזכותו להתגונן, זאת - בשל אי מיצוי הליך החקירה, מבלי שנחקרו הנאשם ויתר המעורבים באירועים (רעייתו, פאקר ומילצ'ן), תוך הפרת זכות יסוד של כל נאשם למסור לרשויות החקירה את גרסתו ביחס לאישומים המיוחסים לו ובדיקתה על ידיהם. במכלול האמור, לשיטת ההגנה, העדים נדרשים להעיד על אירועים שלא נכללו בכתב-האישום, תוך הצגת מסד ראיתי חסר ומסולף, אשר תכליתו להשחיר את פניו של הנאשם ולהציגו באור שלילי. טרם סיום, הוסיף כי לא ברורה התועלת בתיקון כתב-האישום נוכח הצהרת המאשימה כי אין בהוספת העדים כדי ללמד בהכרח על זימונם למתן עדות.

4. בתשובתה, הבהירה המאשימה כי רצונה להניח מסד ראיתי מספק לתמיכה במערכת היחסים בין הצדדים ולנסיבות מתן טובות ההנאה, כמפורט בכתב-האישום. בתוך כך, הוטעם כי אין בטענות הנאשם כדי לבסס פגיעה בהגנתו וכל טענה הנוגעת לתוכנה של עדות ולהתנהלות רשויות החקירה, דינה להתברר במהלך המשפט ושמיעת הראיות. טרם סיום, כפרה המאשימה בטענה בדבר שיהוי בהגשת הבקשה והבהירה כי החקירה הסתיימה בסמוך לסיום כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה דאז, ומשכך, ההחלטה על תיקון כתב-האישום התקבלה על-ידי מחליפתו ובסמוך לכניסתה לתפקיד. בהקשר זה, הוטעם כי הנאשם לא הצביע על פגיעה של ממש באינטרס ההסתמכות שלו.

5. הוגש טיעון משלים מטעם הנאשם 1, בצירוף העתק מהודעותיה המשלימות של הדס קליין ומהודעות העדים שצירופם התבקש. בתמצית, נטען כי מהודעות העדים הנוספים עולים אירועים אחרים שאינם קשורים לנאשם, אלה חורגים מכתב האישום, ממילא, אינם רלוונטיים ומשכך אין להתיר את עדותם ויש לדחות את הבקשה, בעניינם. לעניין זה הוגשה גם תגובה בכתב של המאשימה.

6. הבקשה הנוספת, עניינה בתיקון סעיף 64 לאישום הראשון הידוע כפרשת 4000, בקשר למועד בו התקיימה "פגישת ההנחיה" בין העד - שלמה פילבר (להלן - פילבר) לבין נאשם 1. במהלכה, לטענת

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

המאשימה, הנחה נאשם 1 את פילבר "...לפעול במסגרת תפקידו כמנכ"ל המשרד באופן שיטיב עם הנאשם אלוביץ".

7. הבקשה הוגשה במהלך חקירתו הנגדית של פילבר, בעיקר, לאחר הדיון ביום 11.5.2022, במהלכו הוצגו לעד ראיות, ובכללן - דו"חות איכונים, העתקי יומני פגישות, תכתובות ותמונות, המבקשות לסתור את גרסתו, ואת הנטען בכתב האישום, לפיה פגישת ההנחיה התקיימה "...במועד לא ידוע, זמן קצר מאוד לאחר אישור מינויו" (ההדגשה הוספה) ובטרם פגישותיו עם אנשי בזק.

8. משכך, עתרה המאשימה וטענה כי "נוכח בחינה כוללת של המסד הראייתי ביחס למועד בו התקיימה פגישת ההנחיה ובהמשך לעדותו של פילבר..." מתבקש בית המשפט להתיר תיקון סעיף 64 לכתב-האישום, כך שחלף הנטען שם, יאמר כי פגישת ההנחיה התקיימה "במועד לא ידוע, לאחר שהחליט הנאשם נתניהו על מינויו של פילבר...." (ההדגשה הוספה). בהקשר זה, ולשאלות בית-המשפט בדיון, הבהירה המאשימה כי התיקון נדרש על יסוד חומרי החקירה הקיימים בתיק ואשר נמסרו להגנה, ללא שנתגלו ראיות חדשות. עוד השיבה, כי קיימות בתיק ראיות נסיבתיות המבססות את תיקון כתב-האישום, ועיקרן, בעדויות בקשר לאמירות פילבר לעדים שונים שהיו מצויים בסביבתו בזמן אמת, ואמירותיו בחקירותיו במשטרה ובעדותו בבית-המשפט. בתום הדיון, ובתמיכה לטענתה, הגישה המאשימה פירוט בכתב של אמירותיו של פילבר במשטרה. לשיטתה, בשלב בו הוגשה הבקשה, טרם סיום חקירתו הנגדית של העד, עומדת להגנה הזדמנות סבירה להתגונן, בהיבט הטכני והמהותי, ובעיקר נוכח קו ההגנה הכופר בעצם קיומה של פגישת ההנחיה. עוד טענה, כי תיקון כתב האישום נדרש לצורך חקר האמת, וזאת - מבלי לפגוע בזכותה לעתור בסופו של ההליך להרשעה מכוח סעיף 184 לחוק על יסוד עובדות שנתגלו במהלך שמיעת הראיות.

9. הנאשמים התנגדו לתיקון כתב האישום. טענותיהם נשענות על מספר אדנים, יחד ולחוד, כדלקמן. הראשון, נטען כי הבקשה לתיקון כתב-האישום מבוססת על המסד הראייתי הקיים, על יסודו נוסח כתב-האישום והוגדרה בו יריעת המחלוקת, וללא שנתגלו ראיות חדשות, שיש בהן כדי לתמוך בתיקון המבוקש. לטענתם, בחינה מחודשת של חומר הראיות בתיק, אינה מהווה עילה מספקת לתיקון כתב-האישום ועומדת בסתירה מהותית לעקרונות בסיסיים של צדק והגינות ופוגעת בזכותו

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

של נאשם לניהול הליך הוגן. בהקשר זה, הודגש, כי התיקון המבוקש עומד בסתירה מובהקת למסד הראייתי הקיים ולעדויות של פילבר העומד בכל תוקף על גרסתו כי פגישת ההנחיה התקיימה לאחר מינויו וכניסתו הרשמית לתפקיד מנכ"ל משרד התקשורת; בתוך כך, הפנו אף הם לאמירותיו של פילבר בחקירותיו במשטרה ובעדותו בבית-המשפט.

השני, כי יש בתיקון המבוקש לגרום לפגיעה מהותית וקונקרטית בזכותם וביכולתם לנהל את הגנתם, לאחר שחשפו את קו הגנתם הכללי בהתייחס לאישום השוחד, ובאופן קונקרטי לקיומה של "פגישת ההנחיה", אשר גובש בהתבסס על מלאכה משמעותית של איסוף וניתוח ראייתי בתהליך מורכב ומרובה פריטים, בזיקה קפדנית לכתב-האישום. כך למשל, נחשפו קווי הגנתם, בין היתר, על דרך של הפרכת ההיתכנות לקיום הפגישה במועד הנטען בכתב-האישום; ועל דרך מסד ראייתי שפילבר החל לפעול לקידום עסקת בזק-יס, על יסוד נתונים שקיבל בפגישת החפיפה עם עו"ד איתן צפריר, עובר לפגישת ההנחיה הנטענת עם נאשם 1 ועל רקע היכרותו המוקדמת עם נאשם 2 ואלי קמיר. מכלל האמור, נטען, כי "למועד זה (הכוונה לפגישה) יש משמעות במארג הכולל של הראיות שמשמשות את ההגנה בניסיון להפריך את תוכנה הנטען", עד כדי פגיעה משמעותית בהגנתם וללא יכולת לבנות ולנהל הגנה מחדש ובצורה ראויה, ובכלל זה להמשיך בחקירה הנגדית של פילבר בצורה אפקטיבית.

השלישי, נעוץ בעיתוי הגשת הבקשה. לטענתם, יש בהגשת הבקשה בעיצומו של הליך שמיעת ראיות אשר החל לפני למעלה משנה, בחלוף שנתיים וחצי מהגשת כתב-האישום, ולקראת סיום חקירתו הנגדית של פילבר, אשר התבססה על עובדות כתב-האישום, כדי לגרום לנזק בהגנתם באופן שאינו ניתן לריפוי. הוטעם, כי יש בעיתוי הנוכחי כדי להביא לזיהום עדותו של פילבר ולהשפעה לא הוגנת עליו, כל שכן בהיותו "אחוז אימה מביטול הסכם עד המדינה עמו והעמדתו לדיון".

דיון והכרעה

10. המסגרת הנורמטיבית לתיקון כתב-האישום מעוגנת בסעיף 92(א) לחוק, הקובע: "בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן".

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

11. אין חולק כי "מסורה לבית המשפט סמכות לשנות במידה מה את "כללי המשחק" של ההליך הפלילי", על דרך של תיקון כתב-האישום, ובלבד שישמרו זכויותיו הדיונית של הנאשם ותוקנה לו "הזדמנות סבירה להתגונן" (ע"פ 5019/09 דביר חליווה נ' מדינת ישראל (20.8.2013); להלן-ע"פ חליווה).

12. בנוסף, לשלב הדיוני של הגשת הבקשה נודעת חשיבות לצורך בחינת יכולתו של הנאשם להתגונן, בשני רבדים - בהיבט הפוזיטיבי, ביכולתו לבנות בשלב בו מצוי ההליך קו הגנה אפקטיבי על המסד הראייתי הקיים התיק. ככלל, ייטו בתי המשפט להיעתר לבקשה לפני תחילת שמיעת הראיות או בנסיבות בהן אין בתיקון המבוקש כדי לשנות מקו הגנתו של הנאשם (ע"פ 4668/14 חגי אפללו נ' מדינת ישראל (18.2.2015); להלן – ע"פ אפללו). בהיבט הנגטיבי, לפני שחשף הנאשם בבית-המשפט את קו הגנתו תוך פגיעה ביכולתו לבנות ולהעמיד הגנה מחודשת אפקטיבית (ראה והשווה: ת"פ (מחוזי מרכז) 9625-07-18 מדינת ישראל נ' צבי סער (21.2.2021); תפ"ח (מח' מרכז) 57686-11-19 מדינת ישראל נ' אבו ריזק (11.11.2020)). מעבר לכך, ראוי לשקול האם נדרש תיקון כתב-האישום להגשמת האינטרס הציבורי לחקר האמת (שם).

13. מהכלל אל הפרט.

בעניין הבקשה הראשונה

14. באשר לבקשת המאשימה לתיקון כתב-האישום על דרך של הוספת שלושה עדים בעניין האישום השלישי בכתב-האישום (פרשת 1000), לאחר שעיינו בהודעות העדים, ובחנו היטב את טענות הצדדים, הגענו לכלל מסקנה, כי נתונה בידי נאשם 1 הזדמנות סבירה ומספקת לבנות קו הגנה אפקטיבי ולהתגונן כראוי מפני העבירות המיוחסות לו באישום זה. מסקנה זו מבוססת על השלב בו מצוי הדיון, לפני תחילת שמיעת הראיות בפרשה זו; ועל מהות ההודעות ותכליתן, כראיות נסיבתיות, לצורך ביסוס העובדות הנזכרות בכתב-האישום, בלא שהוספו אירועים חדשים. במצב זה, יפים דבריו של בית המשפט העליון (ע"פ אפללו הנ"ל), לפיהם "...כתב האישום תוקן בשלב

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

מוקדם מספיק... לפני שהחלו להישמע ההוכחות בתיק – וברי שלמערער ניתנה ההזדמנות לפתח קו הגנה ולהתייחס לאישום הנוסף שיוחס לו".

15. אשר על כן, אנו נעתרים לבקשה.

בעניין הבקשה השניה

16. אשר לבקשה לתיקון כתב-האישום על דרך של שינוי מועד פגישת ההנחיה בסעיף 64 לכתב-האישום, הגענו למסקנה שונה, מטעמים עליהם נעמוד להלן.

17. נקודת המוצא לדיון היא, כי מועד פגישת ההנחיה הוא נתון עובדתי מהותי בכתב האישום. אכן, במוקד עומד תוכנה של הפגישה הנטענת. עם זאת, בכתב האישום נטען כי פילבר ביצע פעולות שונות כפועל יוצא של ההנחיה שקיבל. במצב זה, למועד בו התקיימה הפגישה האמורה, ככל שהתקיימה, עשויה להיות חשיבות רבה, גם לשיטת המאשימה.

18. מכאן לבקשה. סעיף 92 לחוק מקנה לבית המשפט שיקול דעת ("רשאי") בהחליטו אם להיעתר לבקשה לתיקון כתב אישום. בהקשר זה, מוקשית בעניינו עילת הבקשה לתיקון כתב-אישום, שעניינה בחינה מחודשת של המסד הראייתי הקיים בתיק, בין על יסוד חומרי החקירה, בין לאחר עיבודו במהלך הדיון, והכול בשלב מתקדם מאוד של החקירה הנגדית של עד תביעה מרכזי. ככלל, בקשה לתיקון כתב-אישום, בפרט עובדתי, מהותי, לפי סעיף 92 לחוק, לאחר הגשת כתב-האישום או במהלך שמיעת הראיות בתיק, מגלה עילה ראויה, מקום בו נתגלו ראיות חדשות שיש בהן לכאורה לבסס את הפרט העובדתי המבוקש, או במקום בו חל שינוי מהותי בנסיבות. במקרה כזה, מוצדק לבחון את הבקשה, לגופה, לצורך הגשמת תכליתו של ההליך המשפטי לחקר האמת והדברים ברורים. עם זאת, קשה להלום מצב דברים לפיו יש לאפשר לרשויות התביעה "לשנות את כללי המשחק" ולעתור לתיקון כתב-אישום, בפרט עובדתי – מהותי, רק על יסוד בחינה מחודשת של חומר הראיות שנמצא ברשותן עובר לגיבושו, ניסוחו והגשתו של כתב-האישום, ללא שנתגלו ראיות חדשות או שחל שינוי מהותי בנסיבות.

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

19. אמת, במקרים המתאימים, במקום בו הראיות מלמדות שיש הצדקה שלא לעמוד על כתב האישום, ראוי למאשימה שלא להמתין לסיום ההליך אלא להקדים ולפנות בבקשה לתיקון כתב האישום. לצד זאת, ואף אם מניחים קיומה של עילה מספקת, לאחר ששמענו את טענות הצדדים, בכתב בעל-פה, ובחנו את עדותו של פילבר וההפניות לאמירותיו בחקירתו במשטרה, ובכפוף למסד הראיתי הקיים לפנינו היום, בטרם הוצגה לפנינו התשתית הראייתית המלאה בתיק, מצאנו לדחות את הבקשה, **לגופה**, משלא שוכנענו כי יש לאפשר תיקון כתב האישום בשלב זה של ההליך, לקראת סיום חקירתו של פילבר, וחשיפת קווי הגנתם של הנאשמים.

20. כידוע בדיון בבקשה לתיקון כתב אישום, "נדרש בית המשפט לבחון בעיקר את שאלת ההוגנות הדיונית כלפי הנאשם לעומת האינטרס הציבורי שבתיקון כתב האישום בכפוף ליעילות הדיונית הטמונה בכך... במסגרת זו על בית המשפט לבחון את השלב הדיוני בו מצוי המשפט, את מהותו של התיקון והשלכות קצרות הטווח וארוכות הטווח שיש לתיקון כלפי הנאשם" (פרופ' גבריאלי הלוי, תורת הדיון הפלילי, כרך ב', 527-528 (2011)).

21. בענייננו, במהלך הדיון, הציגה ההגנה לפילבר ראיות על פיהן ביקשה לפתח קווי-הגנה בדבר הפרכת קיומה של פגישת ההנחיה, המבססת לכאורה את העבירות המיוחסות לנאשמים, ובעיקרן עבירת השוחד. חקירתו הנגדית של פילבר השתרעה על פני ימים רבים ומצויה לקראת סיומה. במהלכה עומת העד, כאמור, עם ראיות שונות ומגוונות, תוך ריבוי פרטים והצלבת מקורות מידע שונים. בדרך זו מבקשת ההגנה לשלול את היתכנות קיומה של פגישת ההנחיה במועד הנזכר בכתב-האישום, ולבסס את טענתה לפיה פילבר פעל ממניעים ענייניים ומקצועיים. תיקון כתב-האישום, בשלב זה של הדיון, ומיקום פגישת ההנחיה במועד שקדם למינויו של פילבר לתפקיד, עומד, לכאורה, בסתירה חזיתית עם קווי ההגנה של הנאשמים אשר נחשפו במהלך הדיון והתוו את חקירתו הנגדית של פילבר, עד כדי ספק סיכולם. אכן, ההגנה שוללת את קיום פגישת ההנחיה, מעיקרה. ברם, אין בכך כדי לגרוע מקו ההגנה הנוגע למועד בו נטען שהתרחשה הפגישה הנטענת, כמו גם ממהותיותו של מועד זה לתזת המאשימה.

22. לכך מצטרף השיהוי בהגשת הבקשה, שהובאה לפנינו בעיצומה של חקירתו הנגדית של פילבר. גרסתו של פילבר, בעניין מועד קיומה הנטען של הפגישה, הייתה ידועה למאשימה זמן רב. גם הראיות שהוצגו לעד, המעמידות, לכאורה, סימני שאלה ביחס לגרסה זו, היו ידועות למאשימה.

בתי משפט

ת"פ 67104-01-20

בית המשפט המחוזי ירושלים

31 מאי 2022

לפני כבוד השופטים: רבקה פרידמן-פלדמן, משה בר-עם, עודד שחם

שיהוי זה נוטה להעצים את הפגיעה הפוטנציאלית ביכולתם הסבירה של הנאשמים להתגונן בהליך משפטי ראוי והוגן (ראו והשוו: ע"פ אפללו הנ"ל).

23. להשלמת התמונה יצוין, בבחינת מושכלות יסוד, כי בנסיבות מתאימות, בסיום ההליך, לאחר שהונחו לפניו כל הראיות, רשאי בית-המשפט להרשיע נאשם על יסוד עובדה, שלא נזכרה בכתב-האישום או אף עומדת בסתירה לכתב-האישום, לפי סעיף 184 לחוק, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן (ע"פ 3821/08 חיים שלומוב נ' מדינת ישראל (27.11.2008); ראה גם: ע"פ 3263/13 דוד בן שטרית נ' מדינת ישראל (19.3.2017)), שכן "בנסיבות שלפנינו בין אם היה כתב האישום מתוקן ובין אם בית המשפט השתמש פה בסמכות המסורה לו בסעיף 184 לחסד"פ – השאלה שעליה יקום, או יפול הדבר בענייננו, היא האם ניתנה למערער "הזדמנות סבירה להתגונן" (ע"פ חליוה). מאליו מובן, כי איננו מחוויים דעה לגופה של אפשרות כאמור, אשר עלתה בטיעוני הצדדים ומקומה כאמור בסיום ההליך המשפטי.

24. אשר על כן, מכל הטעמים שהובאו לעיל, הננו דוחים את הבקשה לתיקון סעיף 64 לכתב האישום.

ניתנה היום, א' בסיוון תשפ"ב, 31 במאי 2022, בהעדר הצדדים.

עודד שחם, שופט

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-פלדמן,
שופטת